

Η Φ Α Ρ Ι Σ

Εκδίδεται από τον Σύλλογο Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος

ΕΔΡΑ: Ξηροκάμπι Σπάρτης

●
Συντακτική Επιτροπή: Γεώργ. Θ. Καλκάνης, Θεόδ. Σ. Κατσουλάκος, Παναγ. Η. Κομνηνός

●
Επιμελητής έκδοσης: Σταύρος Θ. Κατσουλάκος, Συρακουσών 101, Λαμπρινή, Αθήνα

Ταμίας: Ιωάννης Π. Κονίδης, Ξηροκάμπι

ΣΥΝΔΡΟΜΗ:

Εσωτερικού ετήσια Δραχμές 1.000

Εξωτερικού ετήσια Δολάρια Η.Π.Α. 20

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
Ανταμώνουμε όλοι στο Ξηροκάμπι.....	3
Σ. Θ. Κατσουλάκου, Λακωνία.....	4
Μ. Π. Κονίδη, Έπος 1940-41. Αυτοί που πολέμησαν θυμούνται.....	8
Σ. Π. Βαφάκου, Γεώργιος Ν. Καψάλης.....	10
Π. Πήλια, Γεώργιος Β. Σολωμός.....	12
Χ. Α. Καπετανάκου, Καμινιώτικες ιστορίες.....	10
Κ. Κουτσομπουό-Κονίδη, Λίγα λόγια για τα «Λακωνικά νέα» της Αυστραλίας.....	13
Α. Θεοφιλοπούλου-Διαβολίτση, Είσαι παντού.....	14
Η ΦΑΡΙΣ, Αποχαιρετισμός σ' ένα φίλο.....	15
Τα νέα μας.....	16

Η Φ Α Ρ Ι Σ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΦΑΡΙΔΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ΄ ◀ ΤΕΥΧΟΣ 12ο ◀ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1995

Ένα λαμπρό συνέδριο

ΑΝΤΑΜΩΝΟΥΜΕ ΟΛΟΙ ΣΤΟ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ...

Μεγάλη επιτυχία σημείωσαν οι εκδηλώσεις που έλαβαν χώρα στο Ξηροκάμπι (17-20 Αυγούστου) και είχαν ως θέμα την ιστορία του τόπου και τα προβλήματά του. Τις εκδηλώσεις παρηκολούθησε πλήθος κόσμου που είχε συρρεύσει στην πλατεία και από τα γύρω χωριά, καθώς και εκκρῶσωποι της εκκλησίας, ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Ευστάθιος, και του κράτους, οι βουλευτές: Π. Φουντάς, Ιω. Σταθόπουλος και Αθ. Δαβάκης, ο περιφερειάρχης κ. Γερακίτης, ο νομάρχης κ. Αποστολάκος κ.ά.

Το πρόγραμμα είχε ως εξής:

Α. Πέμπτη 17-8-95: Χαιρετισμός του προέδρου της Κοινότητας κ. Κώστα Αραχωβίτη. Ομιλίες: 1. Γιώργος Καλκάνης, καθηγητής Πανεπιστημίου, Το ελληνικό γεφύρι του Ξηροκαμπίου. 2. Θεόδωρος Κατσουλάκος, ιστορικός, Η Κουμουστά και η ευρύτερη περιοχή κατά την Α΄ Τουρκοκρατία. 3. Θωμάς Παπαδόπουλος, δρ Φιλολογίας, διευθυντής Μπενακειού Βιβλιοθήκης, Η περιοχή του τέως δήμου Φάριδος κατά τη Β΄ Βενετοκρατία. 4. Χριστόφορος Χαραλάμπάκης, καθηγητής Πανεπιστημίου, αντιπρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Το γλωσσικό ιδίωμα των χωριών του τέως δήμου Φάριδος.

Β. Παρασκευή 18-8-95: 1. Δημήτρης Σταματόπουλος, πολιτικός Επιστήμονας-Αγρότης, Η εξέλιξη της τοπικής Οικονομίας και οι μελλοντικές προκλήσεις. 2. Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, οικονομολόγος, Παραδοσιακές καλλιέργειες: προβλήματα και προοπτικές. 3. Γιάννης Κούμαρης, οικονομολόγος - πρόεδρος Κοινότητας Λογγάστρας, Εναλλακτικές μορφές απασχόλησης στη γεωργία.

Γ. Σάββατο 19-8-95: 1. Παναγιώτης Κομνηνός, δικηγόρος, Τοπικές πολιτιστικές αναφορές και προοπτικές. 2. Νεοκλής Κρητικός, γιατρός, Η ανάπτυξη του τοπικού αθλητισμού. 3. Γιώργος Λάτσης, ιερέας, Κοινωνική αλληλεγγύη. 4. Γιώργος Λάσκαρης, καθηγητής Φυσικής - Έμυ Παπαδάκου, φιλόλογος, Νεολαία Ξηροκαμπίου: σκέψεις και προβληματισμοί.

Δ. Κυριακή 20-8-95: Απολογισμός του Τριημέρου από τον πρόεδρο της Κοινότητας, Απονομή τιμητικών διακρίσεων στους διατελέσαντες προέδρους της Κοινότητας.

Οι ανακοινώσεις των συνεδρίων θα εκδοθούν προσεχώς με δαπάνη της Κοινότητας.

ΛΑΚΩΝΙΑ

II. ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ: ΜΠΑΡΔΟΥΝΙΑ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΝΗ

Παραθέτουμε μεταφρασμένη την εργασία του H. A. Ormerod, Lakonia: II Topography. Bardounia and North-Eastern Maina, ABSA 16 (1909) 62-71, με την ελπίδα ότι οι εκτιθέμενες απόψεις του Άγγλου αρχαιολόγου θα προωθήσουν τις γνώσεις μας για την τοπογραφία και ιστορία της περιοχής μας.

«Το ακόλουθο φυλλάδιο, το οποίο συμπληρώνει τη σειρά φυλλαδίων πάνω στην κλασική τοπογραφία της Λακωνίας, είναι μια περιγραφή της λοφώδους περιοχής της ανατολικής πλευράς του Ταυγέτου, που έχει ως όριο προς τα βόρεια το δρόμο από τη Σπάρτη προς την Αναβρυτή και προς τα νότια το Γύθειο και την Πάνιτσα.¹

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΒΡΥΤΗ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ

Η συγκεκριμένη περιοχή έχει ως όριο προς το βορρά το δρόμο που οδηγεί από τη Σπάρτη προς την Αναβρυτή και από κει μέσω Ταυγέτου, στα Πηγάδια. Το όριό της προς το νότο είναι ο δρόμος από το Ξηροκάμπι προς την Κουμουστά, ο οποίος έπειτα περνά από το διάσελο μεταξύ Άγιου Ηλία και Ανίνας. Τα σύγχρονα χωριά αυτού του κομματιού του Ταυγέτου, τα πιο σημαντικά, εκ των οποίων είναι η Αναβρυτή, η Σοχά και η Σωτήρα, βρίσκονται στη λεκάνη μεταξύ της υψηλής κορυφογραμμής που φτάνει στο νότο ως την κορυφή του Αγίου Ηλία και της χαμηλότερης παράλληλης αλυσίδας λόφων, η οποία κατεβαίνει απότομα στον κάμπο της ανατολικής πλευράς.² Εύκολα μπορεί κανείς να φτάσει εκεί από τον κάμπο, αλλά η απευθείας σύνδεση μεταξύ τους είναι δύσκολη. Προς το νότο είναι αποκομμένα από το φαράγγι της Κουμουστάς, το μονοπάτι που οδηγεί προς τα βόρεια στην κορυφογραμμή Τηγάνι, που είναι αδύνατο να το περάσει ένα βαριά φορτωμένο υποζύγιο. Μεταξύ των δύο περασμάτων που έχω αναφέρει, πίσω από την Αναβρυτή και την Κουμουστά δεν υπάρχει βολική διαδρομή πάνω στον Ταυγέτο. Τα χωριά Σωτήρα και Σοχά, παρόλο το σημαντικό μέγεθός τους, εξυπηρετούν μόνο κατά το καλοκαίρι τους κατοίκους των Ανωγείων και των Καλυβίων Σοχάς, οι οποίοι βρί-

1. Οι εν λόγω περιοχές έχουν περιγραφεί πρόσφατα από τον von Protz «Die Ebene von Sparta» (Ath. Mitt. 1904, P.I). A. M. Wodward, «Ταίναρο και Νότια Μάνη» (B.S.A. XIII, p. 238). E. S. Forster, «Το Γύθειο και η Βορειο-δυτική ακτή του Λακωνικού κόλπου» (B.S.A. XIII, p. 219), «Νοτιο-δυτική Λακωνία» (B.S.A., X, p. 158). Η όλη περιοχή περιγράφεται από τον Ross (Königsreisen, II, p. 201), ο οποίος ταξίδεψε σ'αυτή το 1834.

2. Οι δύο παράλληλες οροσειρές φαίνονται καθαρά στο εικονογραφημένο εξώφυλλο στο B.S.A. XV. Στην κατάπτωση μεταξύ της κύριας οροσειράς (Ο «Πενταδάκτυλος» των μεσαιωνικών Χρόνων) και της έξωθεν βουνοσειράς, βλ. Curtius, «Πελοπόννησος», II, pp. 203-4.

σκονταν στους πρόποδες των βουνών, στον κάμπο. Παρόλο που γι' αυτό είναι αραιοκατοικημένα σήμερα, δεν είναι έκπληξη το ότι η περιοχή είναι αρκετά αρχαία.

Στην Αναβρυτή, ο Ross³ ισχυρίζεται ότι το σπήλαιο, που είναι τώρα αφιερωμένο στην Παναγία την Παντάνασσα, μπορεί να είναι τοποθεσία κάποιας αρχαίας λατρείας: επίσης, είδε ίχνη από ένα αρχαίο δρόμο που οδηγεί ψηλά από τον κάμπο. Αυτά έχουν προφανώς τώρα εξαφανιστεί και η απουσία αρχαίων αντικειμένων στην Αναβρυτή θα αντιτίθετο στην σημαντικότητα οποιασδήποτε θρησκευτικής τοποθεσίας στην περιοχή.

Οι ανακαλύψεις του von Prott⁴, και οι ανασκαφές που διεξήχθησαν το 1910 από τη Βρετανική σχολή στα Καλύβια της Σοχάς⁵, προσδιόρισαν χωρίς καμιά αμφιβολία την τοποθεσία Ελευσίνιον⁶. Περίπου δέκα λεπτά από αυτό το σημείο υπάρχει ένας μικρός κατεστραμμένος μεσαιωνικός πύργος-παρατηρητήριο ορθογωνίου σχήματος, χτισμένος από μικρές πέτρες και λάσπη από ασβέστι, με πλακάκια μεταξύ των αρμών. Μιάμιση ώρα περισσότερο προς τα πάνω στο φαράγγι σε μια κορυφή πάνω από το δρόμο που οδηγεί στη Σοχά, υπάρχουν εκτεταμένα απομεινάρια από ένα μεσαιωνικό φρούριο.

Αυτό έχει εξεταστεί και από τον Ross και από τον von Prott⁷. Στην κορυφή υπάρχουν τα ερείπια ενός μικρού πύργου, χτισμένου με μικρές πέτρες και ασβε-

3. Op. cit., II, p. 203.

4. Op. cit. p. 10.

5. B.S.A. XVI, pp. 12 sqq.

6. Πaus. III, 20.5.

7. Δεν μπορώ να συμφωνήσω με τον von Prott (pp. 8 sqq) θεωρώντας αυτή την κορυφή ως την αρχαία Ταλετόν. Οι Curtius (II, 204), Leake (Πελοποννησιακά, p. 164) και Τσουντας (Εφ. Αρχ. 1889, σ. 132) θεωρούν τον Άγιο Ηλία, την υψηλότερη κορυφή στην κεντρική αλυσίδα, ως το Ταλετόν. Ο Bursian («Γεωγραφία της Ελλάδας», II, p. 104) απορρίπτει αυτή την άποψη. Το επιχείρημα του von Prott βασίζεται σε δύο υποθέσεις: α) Οι τοποθεσίες Ελευσίνιον και Βρυσέαι, πάνω από τις οποίες βρισκόταν το Ταλετόν, τοποθετούνται και οι δύο στα Καλύβια Σοχάς, με το βωμό του Διονύσου στις Βρυσέες να έχει κάποια σχέση με το Ελευσίνιον, β) Οι θεές Δάμια και Αυξησία, που λατρεύονταν μαζί με τον Ταλετίτα Δία (Collitz - Beditel, 4496), είναι ταυτόσημες με τις θεές του Ελευσίνιου. Σύμφωνα με αυτά είναι απαραίτητο να βρεθεί ένας λόφος κοντά στα Καλύβια Σοχάς και αυτό είναι το πιο βολικό.

Μπορούμε κυρίως να συνηγορήσουμε στο ότι ο Πausανίας δεν λείπει πουθενά ότι οι Βρυσέες και το Ελευσίνιον βρισκόταν μαζί, ούτε δίνει κανένα υπαινιγμό σύνδεσης για τη λατρεία μεταξύ των βωμών του Διονύσου στις Βρυσέες και των Ελευσινίων θεαινών. Δεύτερον, παρόλο που οι καταγωγές των θεϊκών ζευγαριών, Δάμια-Αυξησία και Δήμητρα-Κόρη, αποδίδονται σε μια παρόμοια τάση (Cf. Farnell, «Λατρείες», III, p. 113) και οι μεταγενέστερες ταυτότητές τους ήταν προφανείς, θα ήταν αξιοπερίεργο ότι ο Πausανίας, που είναι συνήθως προσεκτικός σε τέτοια θέματα, δεν κάνει καθόλου νύξη για την Δάμια και την Αυξησία στο Ελευσίνιον.

Αν θέλουμε να μεταφράσουμε το «Θήραι» ως το πεδίο κυνηγιού των Λακώνων, όπως ο von Prott προτείνει, η χαράδρα νότια του λόφου, πάνω στον οποίο βρίσκεται το Κάστρο δεν προσφέρεται καθόλου. Θα πρότεινα ότι οι «Θήραι» βρίσκονται στην κατάπτωση μεταξύ των δύο παράλληλων σειρών, στην περίπτωση που πιθανόν θα ψάχναμε για το Ταλετόν στην κύρια σειρά, πιθανόν στον Άγιο Ηλία και στον Ευόρα στην χαμηλότερη σειρά των λόφων.

στόλασπη. Γύρω του υπάρχουν κατεστραμμένα σπίτια περίπου ίδιας κατασκευής, και στα βορειο-ανατολικά, μια ορθογώνια δεξαμενή. Όλα αυτά περιβάλλονται από ένα τείχος που είναι χτισμένο από μεγάλες και μικρές πέτρες χωρίς ασβεστόλασπη. Στη δυτική πλευρά, κοντά στη Σοχά βρίσκεται ένα χαμηλότερο εξωτερικό τείχος χτισμένο από μεγαλύτερες πέτρες χωρίς ασβεστόλασπη και εν μέρει καλά διατηρημένο. Ο von Prott μιλά για απομεινάρια ενός ελληνικού τείχους κάτω απ' αυτό το κάστρο. Αυτό δεν μπόρεσα να το βρω, εκτός αν εννοεί το χαμηλότερο τείχος που περιέγραψα. Παρόλα αυτά θα έπρεπε να θεωρήσω αυτό ως σύγχρονο με τα υπόλοιπα, και όλα ως μεσαιωνικά. Ένα τείχος περίπου ίδιας κατασκευής υπάρχει στο Παλαιόκαστρο κοντά στα Χρύσαφα, όπου επίσης υπάρχουν απομεινάρια περίπου ίδιων κτισμάτων και μία ξεδαμενή. Στο δεύτερο μέρος παρόλα αυτά, η εύρεση κομματιών από αγγεία και οφιδιανό δείχνει ότι η τοποθεσία κατοικείτο στους κλασικούς και πιθανόν στους προϊστορικούς χρόνους. Δεν υπάρχει καμμία απόδειξη τέτοιου είδους στη Σοχά.

Το χωριό Ανώγεια έχει γίνει γνωστό για κάποια περίοδο σαν πηγή μικρών αρχαιοτήτων⁸. Είδα το 1910 ένα αρχαϊκό Αιγινήτειο στατήρα, μισή δωδεκάδα φιγούρες από μολύβι (στεφάνια και πολεμιστής με ασπίδα) και μια σφραγίδα⁹. Με την εξαίρεση του νομίσματος, η προέλευση του οποίου ήταν άγνωστη, όλα τα πιο πάνω αντικείμενα λέγεται ότι βρέθηκαν στην έξω σειρά των κορυφών του Ταυγέτου, αμέσως πάνω από τα Ανώγεια, που ονομάζεται (στο Μολύβι). Το όνομα, μου έχουν πει, δεν προέρχεται, όπως κάποιος στην αρχή θα υποψιαζόταν, από την ανακάλυψη των μολυβένιων ομοιωμάτων, αλλά από το γεγονός ότι υπάρχει εκεί προγενέστερα μια μανδρίτσα, χτισμένη από τετραγωνισμένα κομμάτια στερεωμένα με μολύβι, τα οποία είχαν μετακινηθεί για οικοδομικούς σκοπούς στη Σπάρτη. Η κορυφή, η οποία υψώνεται 850 πόδια πάνω από τον κάμπο, είναι τώρα γυμνή εκτός από μια λεπτή γραμμή από σπασμένες πέτρες. Στο φαράγγι, προς το νότο, έχουν βρεθεί τάφοι. Μου έχουν δείξει ελληνιστικά βάζα από έναν από αυτούς.

Το επιχείρημα του von Prott¹⁰ ότι ο Πausanίας, αφού άφησε το Ελευσίνιο, πήρε κατεύθυνση προς το νότο, μοιάζει πειστικό. Σύμφωνα με τον Πausanία,¹¹ το

8. Μπρούτζινο με μυτερό κεφάλι στο Μουσείο της Σπάρτης (S.M.C. No. 533). Πρβλ. επίσης von Prott, op. cit. p. 13.

9. Βλέπε σημείωση, κάτω σ. 70.

10. Op. cit. p. 12.

11. Πausanίας, III, 20.7. «Πεντεκαίδεκα δὲ τοῦ Ἐλευσινίου σταδίου, ἀφέστηκε Λαπίθαιον καλούμενον ἀπὸ ἀνδρὸς ἐγχωρίου Λαπίθου. Τοῦτό τε οὖν τὸ Λαπίθαιόν ἐστιν ἐν τῷ Ταυγέτῳ καὶ οὐ πόρρω Δέρειον, ἐνθα Ἄρτεμιδος ἀγάλμα ἐν ὑπαίθρῳ Δερεάτιδος, καὶ πηγὴ παρ' αὐτῷ, ἦν Ἄνονον ὀνομάζουσιν. Μετὰ δὲ τὸ Δέρειον σταδίους προελθόντι ὡς εἴκοσιν, ἔστιν Ἄρπλεια καθήκοντα ἄχρι τοῦ πεδίου».

Ο Leake (Ταξίδια στο Μοριά, III, 5) θα τοποθετούσε τα Ἄρπλεια στο Μυστρά, στην περίπτωση που θα μπορούσε ελάχιστα να έχουν περιγραφεί από τον Πausanία ως «καθήκοντα ἄχρι τοῦ πεδίου». Ο Curtius (II, 251) ακολουθεί τον Leake ορίζοντας την κατεύθυνση του Πausanία νότια από το Ελευσίνιο. Ο Bursiau (II, 132) απορρίπτει τη γνώμη του Curtius.

Λαπίθαιον ήταν 15 στάδια από το Ελευσίνιον. Ο von Protz, γι' αυτό, θα τοποθετούσε το Λαπίθαιον στα Ανώγεια, και σχολιάζει την ομοιότητα του ονόματος με την πηγή Άνονος, η οποία, με το Δέρειον, ήταν κοντά. Βρίσκει όμως δυσκολία στο σχόλιο του Πausανία ότι το Λαπίθαιον ήταν στον Ταύγετο και είναι αμφίβολο αν η φράση «έν τῷ Ταύγέτῳ» πρέπει να ερμηνευτεί «in Gebirge» (= στο βουνό) ή «Am Abhange des Gebirges»¹² (= στην κλίση του βουνού).

Αν μπορούμε να εμπιστευτούμε την περιγραφή της προέλευσης των αντικειμένων που έχω αναφέρει και την παράδοση των τειχών στο λόφο «στο Μολύβι», η δυσκολία, που συνδέεται με το γεγονός ότι το Λαπίθαιον ήταν στον Ταύγετο, εξαφανίζεται και μπορούμε να το τοποθετήσουμε στην κορυφή πάνω από τα Ανώγεια, και πιθανόν ακολουθεί τον von Protz στο να θεωρεί το Ξηροκάμπι σαν την τοποθεσία Άρπλεια («καθήκοντα ἄχρι τοῦ πεδίου»).

Είκοσι λεπτά από τη Σωτήρα στην κατεύθυνση της Σοχάς, ο Ross¹³ μιλάει για 18 κομμάτια από μπλε μάρμαρο στην άκρη του δρόμου, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν ύστερα για το χτίσιμο της εκκλησίας του χωριού. Δεν μπορούσα να βρω κανένα ίχνος αυτών στην καινούργια εκκλησία της Σωτήρας, παρόλο που η πάνω πλάκα του βωμού αποτελείται από ένα μεγάλο κατεργασμένο κομμάτι ασβεστόλιθου με βαθιές τρύπες. Όπως προτείνει ο Ross, εκεί υπήρχε πιθανότατα ένα μικρό ιερό στην αρχαιότητα».

Σταύρος Θ. Κατσουλάκος

Εισαγωγικές εξετάσεις

Στις Εισαγωγικές εξετάσεις για τα Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. πέτυχαν οι παρακάτω μαθητές του Λυκείου Ξηροκαμπίου:

Παναγιώτα Διακουμάκου, Πάντειο Πανεπιστήμιο,
Σπύρος Καλογεράκης, Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου,
Ευγενία Κονίδη, Φιλοσοφική Αθηνών,
Δημήτριος Κρητικός, Τ.Ε.Ι. Πάτρας
και Φωτεινή Χαντζάκου, Παιδαγωγική Θεσσαλονίκης.

12. Η εναλλακτική πρότασή του ότι θα μπορούσαμε να ψάξουμε για το Λαπίθαιον στη Σωτήρα δεν στέκει, εξαιτίας της απόστασης από το Ελευσίνιον.

13. Op. cit. II, p. 209.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΠΟΛΕΜΗΣΑΝ ΘΥΜΟΥΝΤΑΙ

Παρουσιάστηκα στο στρατόπεδο της Τρίπολης στις 20 Οκτωβρίου 1939 για να υπηρετήσω την Πατρίδα μου. Αισθάνθηκα πολύ υπερήφανος τη μέρα εκείνη, όταν ύστερα από ένα «γουλί» κούρεμα κι ένα ομαδικό πλύσιμο στους λουτήρες του στρατοπέδου φόρεσα την τιμημένη στολή του Έλληνα στρατιώτη. Καμάρινα σα «γύφτικο σκεπάρι» σωστός «Γιαννάκης», όπως μας αποκαλούσαν τους νεοσύλλεκτους.

Καραβάνα, κουραμάνα, ρόφημα, πατάτες («μπλούμι»), πορείες ημερήσιες και νυχτερινές, ασκήσεις μάχης, σκοποβολή, ιδρώτας και κούραση μέχρι λιποθυμίας, ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες.

Ήμουν σκοπευτής πολυβόλου «HOTSIKS», βαρύ το άτιμο, έγινα πια με τις θεωρίες και τις ασκήσεις καλός στρατιώτης και στις 13 Σεπτεμβρίου 1940 φεύγουμε αποστολή για τα βουλγαρικά σύνορα, στα οχυρά Ρούπελ. Από την άλλη κιόλας μέρα αρχίσαμε να κάνουμε έξω από τα οχυρά, αμπριά, για νοτιαία άμυνα, όπως μας έλεγαν. Δεν είχαμε τελειώσει, όταν κηρύχτηκε ο πόλεμος και οι Ιταλοί μας χτύπησαν από την Αλβανία. Αφού «έφαγαν τα μούτρα τους» εκεί και, προτού τους ριζούμε στη θάλασσα, αποφάσισαν οι σύμμαχοί τους Γερμανοί να μας κτυπήσουν από το βορρά, στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα.

Κυριακή πρωί, 6 Απριλίου 1941, χάλαγε ο κόσμος στον τομέα μας. Πυροβόλα, πολυβόλα, ατομικά όπλα κάθε τύπου και προέλευσης και σαν να μην έφταναν αυτά, σμήνη «Στούκας» σφύριζαν στον ουρανό σα λυσασμένα όρνια, όταν έφεξε η μέρα. Σωστή κόλαση. Πάνω από πενήντα νεκρούς είχαμε στον τομέα μας την πρώτη μέρα και μαζί τους έπεσε, αληθινό παλληκάρι, και ο σκοπευτής του πολυβόλου μας.

Έτρεμα σαν το ψάρι, όταν σαν εφεδρικός σκοπευτής κάθησα στην έδρα του πολυβόλου και το ανέλαβα. Ρίχνοντας τις πρώτες ριπές, άλλαξα διάθεση, νόμισα πως βρισκόμουν σε γάμο, μέθυσσα απ' το κελάδημα του πολυβόλου, δε φοβόμουν τίποτα, έβλεπα τους Γερμανούς σα μύγες.

Έπεσε νύχτα και οι Γερμανοί έρριξαν στα μετόπισθεν αλεξιπτωτιστές βλέποντας πως ήταν δύσκολο να μας αντιμετωπίσουν κατά μέτωπο και να σπάσουν τη γραμμή μας. Το πρωινό της δεύτερης μέρας πήρε διαταγή ο λόχος μου να τους εξουδετερώσει. Άφησα το πολυβόλο, ήταν πολύ βαρύ για τέτοιες αποστολές, πήρα το «MAUZER» και ριχτήκαμε στη μάχη. Σε λίγο ο καθένας μας βρέθηκε αντιμέτωπος και μ' ένα Γερμανό αλεξιπτωτιστή. Αγώνας σκληρός, αδυσώπητος, δε χωρούν συναισθηματισμοί, ο θάνατός σου — η ζωή μου, που λέει ο λαός.

Ανταλλάξαμε τις πρώτες ντουφεκίες με τον αντίπαλό μου, που ήταν οχυρωμένος πρόχειρα σ' ένα λαγούμι που είχε κάνει με το σκαπανικό του. Σφύριζαν οι σφαί-

ρες του «μανιωμένες μέλισσες» στ' αυτιά μου. Μιά, έσκασε μπροστά μου, με πήραν τα χώματα. Ένωσα το χάρο να μ' αγγίζει. Σε λίγα λεπτά ο ένας από τους δυο μας θα ήταν νεκρός. Πρώτη μου φορά βρέθηκα τόσο κοντά με το θάνατο. Ο ιδρώτας μ' έλουζε. Αν λιγοψυχούσα, ήμουν χαμένος. Έβγαλα το κεφάλι μου προσεκτικά πίσω από την πέτρα που με κάλυπτε και σημάδεψα σωστά. Η σφαίρα βρήκε τον αντίπαλό μου στον ώμο. Πετάχτηκε ορθός σα λαβωμένο θερίο κι ερχόταν κατά πάνω μου. Νόμισα πως θα παραδοθεί, μα δεν το έκανε. Φτάνοντας μπροστά μου, τραβά το ξίφος του και όρμησε φωνάζοντας δυνατά. Δεν είχα άλλη επιλογή. Σήκωσα το όπλο και πίεσα τη σκανδάλη. Ήταν η τελευταία σφαίρα που είχα στο όπλο.

Ένα παλληκάρι, δυο μέτρα, αξιωματικός του γερμανικού στρατού, σαν ξέρακας χτυπημένος από κεραυνό, σωριάστηκε μπροστά μου. Η σφαίρα τον είχε βρει κατάκαρδα. Προτίμησε να πεθάνει παρά να παραδοθεί.

Ο αγώνας συνεχίστηκε. Φιλιωθήκαμε με το Χάρο, γίναμε ένα, μας ξεδιάλεγε, μας αραιώνει καθημερινά. Άλλους τους πήρε μαζί του, άλλους μας άφησε. Τελείωσε ο πόλεμος, όπως τελείωσε, γυρίσαμε σπίτια μας. Σήμερα, γέρος πια, ευχή κάνω να μην ξαναγίνει πόλεμος· φτάνει όμως να μην κινδυνέψει η πατρίδα μας.

Μενέλαος Π. Κονίδης

ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΚΑΨΑΛΗΣ

Ο Γεώργιος Καψάλης γεννήθηκε στα Κατσουλαίικα γύρω στα 1900. Μόλις έγινε η απόβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη, ο Γεώργιος Καψάλης στρατεύτηκε και πήγε στο μέτωπο. Έλαβε μέρος σ' όλες τις κρίσιμες μάχες που έδωσε ο ελληνικός στρατός και έφτασε ως το Αφιόν-Καραχισάρ.

Όταν έσπασε το μέτωπο, πήρε το δρόμο της επιστροφής μαζί με τους άλλους στρατιώτες· μια οβίδα όμως τον σκότωσε (1922).

Εμείς τον θυμηθήκαμε για να τιμήσουμε τη μνήμη και τη θυσία του.

*Σωκράτης Π. Βαφάκος
Μαθητής Α' Γυμνασίου*

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β. ΣΟΛΩΜΟΣ

Συνεχίζουμε και στο τεύχος αυτό την παράθεση σκόρπιων ιστορικών στοιχείων για οικογένειες και τοποθεσίες της περιοχής μας, τα οποία είχε την πρόνοια να καταγράψει ο κ. Πολυζώης Πήλιος από συζητήσεις που είχε παλιότερα με το λόγιο Γεώργιο Β. Σολωμό. Τα στοιχεία βέβαια αυτά, για να αποκτήσουν ισχύ ιστορικής μαρτυρίας, καλό είναι να συνδυαστούν και με άλλες γραπτές μαρτυρίες.

Α. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Κοσονάκου: Περιοχή Γυθείου. Εγκαταστάθηκε στην περιοχή που εκτείνεται από το χάνι της Ρασίνας μέχρι τη Σαμαρακού.

Κουμουστιώτη: Από την Κουμουστά. Ίδια οικογένεια με τους Χρισταίους.

Γάββαρη: Από την Άρνα, ίσως ενετική. Άλλοι λένουν ότι Γάββαρης, χιλίαρχος, ήρθε στην Άρνα από το Φανάρι της Κωνσταντινούπολης.

Ανδρεάκου: Από τη Μάνη.

Μανδραπήλια: Από τη Μηλιά της Μάνης στην Κουμουστά.

Παναγιώτης Πήλιος ή Βλαχόπουλος ή Μιχαλόπουλος: Ήρθε από το Μουζάκι ή Περπατάρι της Τρίπολης στον Αρκασό, όπου παντρεύτηκε Μιχαλακίτσα.

Αλιφέρη: Από τον Άγιο Νικόλαο Μελιτίνης.

Κληρονόμου, Σταυράκου: Από την Τρίπολη.

Ρέβας: Βενετσιάνικο όνομα.

Κουντούρη: Από την Τρίπολη.

Αναστασάκου: Από τη Μάνη.

Σαραντάκου: Από τη Μάνη στην Κουμουστά.

Σταρόγιαννη: Από τη Μάνη στο Παλιοχώρι.

Κατσουλάκου: Από τη Μάνη (Κότρωνας) στα από την ίδια την οικογένεια ονομασθέντα Κατσουλαίικα.

Κοτσομπόλη: Από το χωριό του Κοσονάκου.

Καρκαμπάση: Από την Κουμουστά.

Βολτή: Από τη Μάνη (Νομισί).

Σταθάκου: Ίδια οικογένεια με τους Κουμουστιωταίους.

Κυριακάκου: Από τη Μάνη (Μηλιά).

Μιχαλάκου: Από τα Καλάβρυτα. Τρία αδέρφια Πετιμεζαίοι. Οι δυο σκοτώθηκαν από τους Τούρκους. Ο τρίτος ήλθε στο Ξηροκάμπι.

Μιχαλακάκου: Από τη Μάνη.

Γιαννακάκου: Από τη Μάνη (Μηλιά).

Ψυλλάκου: Από την Κωνσταντινούπολη στην Κουμουστά.

Σκουριώτη: Από τη Σκούρα.

Γιάννακα: Από την Τρίπολη.

Παπαδάκου: Από τη Μάνη.

Μούτουλα: Βενετσιάνικη οικογένεια.

Παναγιωτουνάκου: Από το Βαχό ή τη Βάθεια της Μάνης.
Κοτσιράκη, Μούτουλα, Σωμή: Ήταν μια οικογένεια.
Ορφανάκου: Από την Κουμουστά.
Κομνηνού, Λάσκαρη, Δούκα, Φραγκή: Από την Κωνσταντινούπολη μέσω Μυστρά στην Κουμουστά μετά το 1460.

Β. Τ Ο Π Ω Ν Υ Μ Ι Α

ΑγιοΝικόλας, ο εκκλησία στο Πλατάκι της Κουμουστάς: την έκαψαν οι Αλβανοί στην επανάσταση των Ορλωφικών (1770).

Κεραμιδάς, ο έβγαζε κεραμίδια και τα καλύτερα σύκα.

Βεργασιά, τα τοποθεσίες στον Αρκασό, στέκια με αγροφύλακες.

Βαλκούνη, το – Αελιάδες, οι: στις τοποθεσίες αυτές λένε ότι υπήρχε παλιά πόλη.

Χαρτιάνικα, τα: ο χώρος αυτός κρύβει πολλά ερείπια και αντικείμενα μεγάλης αρχαιολογικής αξίας. Εκεί ο μακαρίτης Κακολιάς είχε βρει ένα χρυσό αντικείμενο.

Καμίνια, τα: από τα πολλά καμίνια που έκαιγαν.

Μούσγα, η: η ονομασία προήλθε από τον Τούρκο Μουσα Αγά, που ήταν επικίνδυνος και σκυλοδιώχτης.

Ζερμπίτσα, η: το όνομα από κάποιον Κωνσταντινουπολίτη Ζερβό.

Βατιάς, ο: τοποθεσία, μεταξύ Ξηροκαμπίου και Παλαιοπαναγιάς, με πολλά βάτα.

Αριές, οι: στην τοποθεσία Βίλια, πάνω από τη Σκούντρα, υπάρχουν δέντρα, Αριές. Το 1900 πηγαίνοντας στην Κουμουστά Γάλλοι περιηγητές ρώτησαν να μάθουν τι είναι αυτά τα δέντρα και έλαβαν την απάντηση ότι είναι πορτοκαλιές... που τις ποτίζουν δια της μηχανής... και έμεινε το ψευδώνυμο σε αείμνηστο Ξηροκαμπίτη. Ο μακαρίτης Γ. Σολωμός γι' αυτήν την περίπτωση είχε συνθέσει το εξής ποίημα: «Ποιό είναι κείνο το βουνό που στέκει δασωμένο / πορτοκαλιές που είπανε πως είναι γεμισμένο, / Μην είν' αυτό που τ' άλειψαν με λάδι και με γλίνα / να τους χτυπά ηρωικά του ήλιου η αχτίνα;»

Μονολιά, η: στην περιοχή φυτεύτηκε μια ελιά, η μοναδική, από τον ιδιοκτήτη της Δημητρακαράκο.

Καλαμωτή, η: πήρε την ονομασία της από τα εκεί φυόμενα καλάμια.

Γουρουνοσπηλιά, η: καλογερική σπηλιά που εχρησιμοποιείτο ως μαντρί τα παλιά χρόνια.

Κουμουστά, η: Βενετσιάνικο χωριό.

Μαργατιάνος, ο: πηγή στην Κουμουστά. Βενετσιάνικη λέξη.

Μπαστούνα, η: περιοχή κάτω από τη Μούσγα, με αρχαιολογικό ενδιαφέρον.

Μποχέτσα, η: έχει βρεθεί μικρό άγαλμα εκεί.

Γοδένα, η: τοποθεσία προς τα Παλαιοπαναγίτικα.

Τούρκα, η: σημείο στο οποίο έπεσαν τρεις Τουρκάλες από τους Γοράνους, που μέσω Γόλας κατευθύνονταν στην Κουμουστά, τις πρώτες ημέρες της Επανάστασης. Το θέμα είχαν τότε χειριστεί μέλη των οικογενειών Ορφανάκου, Χριστάκου και Σολωμού. Τα σώματα των τριών γυναικών πέφτοντας σχημάτισαν, λένε, το σχήμα του σταυρού.

Πολυζώης Πήλιος, τέως Λυκειαρχης

ΚΑΜΙΝΙΩΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Η «Φάρις» με χαρά δημοσιεύει τις αναμνήσεις του συνεργάτη της Χρήστου Α. Καπετανάκου, ο οποίος διαμένει εδώ και πολλές δεκαετίες στη Β. Καρολίνα (Η.Π.Α.), χωρίς να παύει να αγαπάει και να επισκέπτεται το χωριό του, τα Καμίνια.

Ισχυρή φήμη επικρατούσε στα 1930 ότι ο Παπαδάκος από την Ποταμιά, γιος της Σαλώμης και αδελφός του Νίκου, σχεδίασε στην Αμερική το ελικόπτερο Sokowski που χρησιμοποιείται ακόμη. Δυστυχώς Πολωνοί του κλέψανε τα σχέδια και αναγνωρίστηκαν ως εφευρέτες του ελικοπτέρου.

Ένας από τους δικαστές των Γερμανών εγκληματιών πολέμου ήταν ο Νίκος Χαρίδας από την Κουρτσούνα, γυναικάδελφος του Γιάννη Βατικιώτη. Ο Ν. Χαρίδας, δικηγόρος στο Saint Louis και προσωπικός φίλος του προέδρου Τρούμαν, εκλήθη και ανέλαβε καθήκοντα δικαστού με το βαθμό του συνταγματάρχη της στρατιωτικής Δικαιοσύνης.

Δεν θα ξεχάσω ποτέ την πρώτη ημέρα στο Δημοτικό σχολείο Καμινίων. Εισ την κυρία είσοδο ο δάσκαλος Η. Κωνστανταρόγιαννης προσπαθούσε να καλοπιάνει τους: Τάκη Μεζίνη, Πότη Λιντζέρη, Αντ. Λάσκαρη, † Αντωνία Λιακάκου, † Κώστα Π. Λιαράκο, Π. Αποστολάκο, Νικ. Αθανασόπουλο και Χρ. Καπετανάκο. Στην αυλή του σχολείου ο άλλος δάσκαλος Π. Πήλιος κυνηγούσε σαν τραυματισμένος σταυροφόρος τον τελειόφοιτο Γιώργη Καργάκο, που χτυπούσε λυπητερά την καμπάνα, επειδή είχε ψοφήσει η γίδα του δασκάλου... .

Με μεγάλη συγκίνηση είδα προ ετών μια φωτογραφία. Σχολικό έτος 1933. Περίπου 140 μαθητούρια· ανάμεσά τους κι εγώ, ξυπόλητος. Δάσκαλος ο Π. Πήλιος και ο Η. Κωνστανταρόγιαννης. Σήμερα οι μαθητές είναι πέντε και το σχολείο κινδυνεύει να κλείσει. Θεέ μου, πόσες αλλαγές δεν είδαμε από τότε.

Η Μαριγώ Χαλβατσιώτη έγινε μυθική φυσιογνωμία, διότι είχε το θάρρος και την τόλμη να φέρει στην πλάτη της τα παιδιά στο σχολείο, όταν η Κωλοπάνα ήταν φουρτουνιασμένη και έφερε και τις κατάρες των Παλιοχωριτών.

Οι μαθητές που είχαν την τύχη να πηγαίνουν στο εξατάξιο (1935-1940) στη Σπάρτη είναι πάντοτε ευγνώμονες στο μακαρίτη Νίκο Μαρινάκο, που επέτρεπε να κρεμάνε στο λεωφορείο του σακκούλια με τις κατσαρόλες. Ξεκίναγε από Γοράνους και όλοι Γορανίτες, Πολοβιτσιώτες, Καμινιώτες, Ξηροκαμπίτες προσπαθούσαν να στείλουν τη φασολάδα στα μαθητευόμενα παιδιά τους.

Οι Καμινιώτες μιλάγανε για αρκετά χρόνια, μετά το 1945, όταν ο Χρίστος χτύπησε με πέτρα μια αλεπού που έτρωγε μούρα· τη ζάλισε και την έσφιξε με τη λουρίδα του και από του Λάζαρου μέχρι Κωλοπάνα την κρατούσε ψηλά. Η καμπάνα του Αγιώρα γη χτύπαγε και ο κόσμος έβγαινε από τα σπίτια και ζητωκραύγαζε που ο Καμινιώτης Ταρζάν είχε σκοτώσει το θηρίο!!

Ο πετροπόλεμος Καμινιωτών με συμμάχους Μουσιγιώτες και Κατσουλιώτες εναντίον των Παλιοχωριτών έμεινε παροιμιώδης. Αρχίζε με μικροσυμπλοκές στο

→

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΑ “ΛΑΚΩΝΙΚΑ ΝΕΑ” ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Κατά τη διάρκεια του θέρους λάβαμε δύο φύλλα της εφημερίδας «Λακωνικά Νέα» της Παλλακωνικής Αδελφότητας «ο Λεωνίδα» από την Αυστραλία.

Μας κατέπληξε η προσπάθεια των ξενιτεμένων αδελφών μας. Η πληθώρα των ειδήσεων τόσο από την Αυστραλία όσο και από την πατρίδα, τα άρθρα επιστημονικού και πατριωτικού περιεχομένου, το γλαφυρό ύφος του γραψίματος, το πλούσιο φωτογραφικό υλικό, τα κοινωνικά ακόμα και οι διαφημίσεις μας έκαναν ν' αναζητάμε ανάμεσα στις σελίδες ονόματα που μας δένουν με το παρελθόν· στις φωτογραφίες ψάχναμε μορφές γνωστές που θα μας γύριζαν 30 χρόνια πίσω στα χωριά μας.

Ξενιτεμένοι μας: Τα συγχαρητήριά μας για την αξιόλογη προσπάθειά σας για επικοινωνία μεταξύ σας και με την Πατρίδα.

Ευχαριστούμε για τη συγκίνηση που μας προσφέρετε, στην ασυγκίνητη εποχή που ταλαιπωρούμαστε.

Ευχαριστούμε, γιατί κρατάτε ζωντανή την Ελλάδα μέσα σας αλλά και στη μακρινή φιλόξενη αυτή γωνιά του κόσμου.

Θα χρησιμοποιήσω την ευκαιρία που μας δώσατε στο φύλλο Ιουλίου-Αυγούστου 1995 με τη στήλη «Λάκωνες της Αυστραλίας», καθώς και τη φιλοξενία της «Φάριδας» για ν' αφιερώσω λίγες σειρές σ' όλους τους ξενιτεμένους Λάκωνες.

Σωτήρια δεκαετία του '60. Μια απ' αυτές τις πικρές Κυριακές — Κυριακή ήταν συνήθως — μαζεuthήκαμε πάλι όλοι οι Βруνικιώτες στο μαγαζί μετά τη λειτουργία. Το χ ρ έ ο ς. Κάποιος πάλι θα ξενιτευόταν κι έπρεπε να τον κατευοδώσουμε. Εκείνη την Κυριακή έφευγε ο Παρασκευάς Σταματάκος.

Όσο ο εισπράκτορας προσπαθούσε να βολέψει το μπαούλο και τις βαλίτσες του παλληκαριού στη σκάρα του λεωφορείου, ο Παρασκευάς ασπάστηκε έναν-έναν όλους μας. Το φόρτωμα μοιραία όμως τελείωσε και έπρεπε να επιβιβαστεί και ο νέος στο λεωφορείο. Λίγο δύσκολο όμως. Η αγκαλιά της θεια-Γιώργινας — της μάνας — είχε κλείσει ερμητικά και δεν επέτρεπε σε κανέναν να της αποσπάσει το ένα απ' τα πολλά της παιδιά.

Τη μητρική αγκαλιά την ξεκλείδωσε ο οδηγός του λεωφορείου. Ξεκίνησε χωρίς τον Παρασκευά, ο οποίος έτρεχε στη συνέχεια στο καλντερίμι για να το προφτάσει...

Αγαπητή Μερόπη Σταματάκου: Όλες μου τις ευχές για την οικογένειά σου και για όλους μας τους ξενιτεμένους.

Καλομοίρα Κουτσομπού-Κονίδη

σχολείο και τελείωνε συνήθως στα Τζανναίικα, απ' όπου οι Παλιοχωρίτες αμύοννο του πατρίου εδάφους. Τραυματισμοί, νάι, θύματα, όχι.

Αγκίστρια. Οι πλαγιές της οροσειράς και οι κάτω πλαγιές του προφήτη Ηλία Πολοβίτσας γεμάτες φανάρια. Κινητή πολιτεία φάνταζε ή στρατιωτικές νυχτερινές ασκήσεις. Και μετά, ψητές τσίγλες, αγριολάχανα με πικρό αγουρόλαδο, κρασί, άντε και κανά τραγούδι. Αθάνατη πατρίδα!

Χρήστος Α. Καπετανάκος

ΕΙΣΑΙ ΠΑΝΤΟΥ

Στον πατέρα μου

*Τί κι αν είσαι μακριά μου
πού και πώς και τί ποιός ξέρει ;
εγώ στ' αλήθεια το πιστεύω
με κρατάς πάντα απ' το χέρι.*

*Με κρατάς και με προσέχεις
στης ζωής τις ανηφόρες
σε γκρεμούς δεν με αφήνεις
με σκεπάζεις απ' τις μπόρες.*

*Είσαι φθινόπωρα μαζί μου
στον Σεπτέμβρη την δροσιά
στα κιτρινωμένα φύλλα
στα κρουστάλινα νερά.*

*Στις σταλιές απ' τη βροχούλα
που χτυπάνε απαλά
στον παράθυρον το τζάμι
είσαι εκεί... εκεί ξανά.*

*Κι όταν φυσά το ξεροβόρι
και κρώνουν τα πουλιά
είσαι η άσβεστη η φλόγα
που ζεσταίνει την καρδιά.*

*Στις δροσοσταλιές του Μάη
που ποτίζουν τα λουλούδια
στης αμυγδαλιάς τα άνθη
και στης φύσης τα τραγούδια.*

*Στην ζεστή την ηλιαχτίδα
που το αηδόνι το ξυπνά,
είσαι κάτω απ' το μπαλκόνι
στην χελιδονοφωλιά.*

*Με προσέχεις και το ξέρω
και το νιώθω στην ψυχή
πως παντού, όπου κι αν πάμε
πάντα... βαδίζουμε μαζί.*

Αντωνία Θεοφιλοπούλου-Διαβολίτση

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Χ. ΣΤΟΥΜΠΟΣ

Έφυγε ξαφνικά το καλοκαίρι από κοντά μας ο Παναγιώτης Στούμπος σε πλήρη πνευματική ακμή. Άνθρωπος αγνός, χωρίς ίχνος επιτήδευσης συμπύκνωνε την αρχοντιά και την ευγένεια. Ο Παναγιώτης Στούμπος είχε πηγαίο λογοτεχνικό ταλέντο, που δεν μπόρεσε όμως να καλλιεργήσει, γιατί δεν ευτύχησε να μάθει πολλά γράμματα. Έφταιγε, όπως έλεγε ο ίδιος, η άτιμη η γραμματική! Παρά το γεγονός αυτό μπόρεσε να γράψει αρκετά κείμενα, που μελλοντικά θα αποτελέσουν τη βάση για τη συγγραφή βιβλίου για τη Κουμουστά.

Το γράψιμό του είχε κάτι από τον αυθορμητισμό του Μακρυγιάννη και την έμπνευση του Κρυστάλλη. Η «Φάρις», της οποίας υπήρξες συνεργάτης σε αποχαιρετάει, φίλε Παναγιώτη, μ' ένα δικό σου ποίημα (1979):

«Ένας αϊτός στο Μύτικα την Κουμουστά τηράει.
Βλέπει τον πλάτανο γυρτό, τη βρύση ερημωμένη,
βλέπει τα σπίτια ρημαδιό, τις εκκλησιές κλειστές
και στ' Αϊ-Λια τα μνήματα, οπού 'ναι οι μεινεμένοι
μήτε καντήλι, μήτε σταυρό, αγκάθια φυτρωμένα.
Κι απ' το πολύ παράπονο μοιριολογάει και κλαίει».

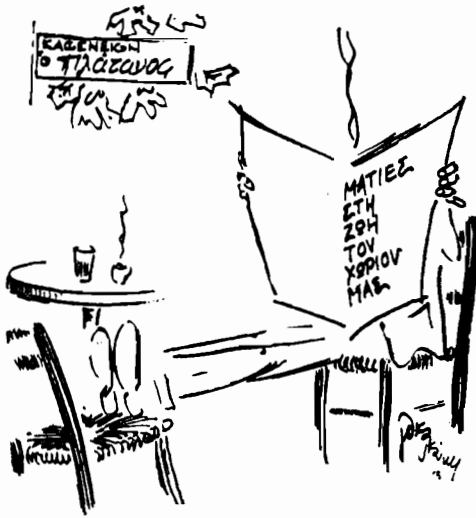
Ας είναι ελαφρό το χόμα που σε σκέπασε της Κουμουστάς της αγαπημένης.

Η ΦΑΡΙΣ

Συνδρομές

Για τη συνέχιση της έκδοσης της «Φαρίδος»:

Σταύρος Μυλωνάκος	δρχ. 3.000	Αφροδίτη Σκουριώτη	δρχ. 1.000
π. Γεώργιος Λάτσης	2.000	Γεωργία Σπαθανά	5.000
Χάρη Καψάλη	1.000	Κώστας Προκοπίδης	1.000
Κούλα Παναγέα	2.000	Μαρία Χρυσικού	1.000
Ξανθή Κοκκορού	1.000	Χρήστος Λ. Καπετανάκος	20 δολ.
Σπάρτη Καλογεροπούλου	1.000	Ιωάννης Δ. Καπετανάκος	50 δολ.

ΕΗΡΟΚΑΜΠ

ΘΑΝΑΤΟΙ

Απεβίωσαν οι: Παναγιώτης Στούμπος του Χρίστου ετών 66, Γεώργιος Μανιάτης του Ανδρέα ετών 59, Γεωργία Τσέγκου χήρα Κων/νου ετών 87.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η Μαρία Γερούλάκου σύζυγος Σωτηρίου Παπακωνσταντίνου απέκτησε αγόρι, η Αναστασία Τσουκάτου σύζυγος Παναγιώτη Καλογερά απέκτησε αγόρι.

ΓΑΜΟΙ

Παντρεύτηκαν οι: η Αλεξία Λεονταρίτη του Βασιλείου τον Γεώργιο Κονδύλη του Σπυρίδωνος, η Ευθυμία Σουλειδή του Φωτίου τον Χαρίλαο Παναγάκη του Δημητρίου, η Κυριακή Γιάννακα του Γεωργίου τον Κων/νο Σταρόγιαννη του Παντελή.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Βαπτίστηκαν: το θήλυ τέκνο του Χρήστου και της Ζωής Βασιλείου στις 7-7-95 και ονο-

μάστηκε Κυριακή, το άρρεν τέκνο του Μιχάλη και της Αμαλίας Αλεξάκη στις 19-8-95 και ονομάστηκε Ιωάννης, το άρρεν τέκνο του Μιχάλη και της Μαρίας Τακούλα στις 27-8-95 και ονομάστηκε Πέτρος.

ΔΑΦΝΗ

ΘΑΝΑΤΟΙ

Απεβίωσαν οι: Παναγιώτης Αθανασάκος του Αναστασίου ετών 70, Αθηνά Σταρόγιαννη χήρα Γεωργίου ετών 89.

ΓΑΜΟΙ

Παντρεύτηκαν οι: η Μαρία-Άννα Αβούρη τον Κων/νο Συκιώτη του Στυλιανού.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Βαπτίστηκαν: το άρρεν τέκνο του Ηλία και της Φωτεινής Αποστολάκου και ονομάστηκε Δημήτριος, το άρρεν τέκνο του Βασιλείου και της Μαρίας Κοκόλη και ονομάστηκε Ηλίας.

ΠΑΛΑΙΟΠΟΝΑΓΙΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ

Απεβίωσε η Ελένη Δογαντζή χήρα Μιχάλη ετών 88.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Βαπτίστηκαν: το άρρεν τέκνο του Ηλία και της κ. Ορφανάκου και ονομάστηκε Γεώργιος, το άρρεν τέκνο του Παναγιώτη και της κ. Τσουμπρή και ονομάστηκε Γεώργιος, το θήλυ τέκνο του Γρηγορίου και της κ. Πρέβα και ονομάστηκε Παναγιώτα.

ΠΟΤΑΜΙΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ

Απεβίωσε ο Δημήτριος Δούκας ετών 74.

ΓΑΜΟΙ

Παντρεύτηκε η Γαρυφαλιά Κούρταλη τον Γεώργιο Γιαννόπουλο του Στυλιανού.